

ÚKZÚZ

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ
CENTRAL INSTITUTE FOR SUPERVISING AND TESTING IN AGRICULTURE

Porovnání účinnosti digestátů, kompostu a kejdy v polním pokusu

Michaela Smatanová

- 1. Vymezení základních pojmů**
- 2. Registrace - legislativa**
- 3. Popis ověřovaných materiálů**
- 4. Metodika pokusu**
- 5. Výsledky**

1. Základní pojmy

Produkty anaerobní digesce:

Bioplyn methan (50-70%) a CO_2

Fugát (procesní voda) je tekutý produkt vyhnívacího procesu, má charakter odpadní vody. Je silně zakalený, obsahuje produkty anaerobního rozkladu organických látek (odváděn do ČOV).

Digestát zbytek po fermentačním procesu, vznikající anaerobní fermentací při výrobě bioplynu

2. Registrace

Digestát

- ✓ je organické hnojivo a musí splňovat limitní hodnoty rizikových prvků (Vyhláška č. 474/2000 Sb.).
- ✓ uvádění do **oběhu prodejem** nebo **jiným způsobem** (i při použití na **vlastní pozemky**) na základě registrace podle § 4 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů.
- ✓ je hnojivo s rychle uvolnitelným N (C/N do 10) použití je možné tak, jak vychází z fermentoru (zásobní nádrže) nebo po odvodnění a využití tuhé a tekuté frakce zvlášť.

Charakteristika digestátu a použití

- ✓ oproti statkovým hnojivům vzhledem k použitým surovinám vysoký celkový obsah N (0,2 - 1 % pův.hm.), pH (7-8), nižší obsah C
- ✓ sušina v rozmezí od 2 - 13 %
- ✓ riziko ztrát N v plynné formě - aplikace hadicovými aplikátory
- ✓ dávka není omezena, obdobně jako kejda - zohlednit obsah N
- ✓ při $\emptyset$ obsahu 0,5% N_{celk} při dávce 1t (1m³) - digestátu - 5 kg N/ha
- ✓ **labilnější frakce org. hmoty krmiv využita zvířaty, mírně labilní frakce výkalů spotřebovala anaerobní digesce, do půdy digestát vnáší už stabilní, obtížně rozložitelnou org. hmotu. Její stabilita je tím větší, čím dokonaleji BPS pracuje, čím vyšší je výtěžek bioplynu a tím je hlubší degradace organické hmoty**

VLIV DIGESTÁTU NA KVALITU PŮDY – CÍL POKUSU

3. Popis pokusných materiálů

Testované materiály	Primární surovina
Kejda	Pevné výkaly, moč, voda
Digestát BPS Lípa	Kukuřičná senáž + kejda
Digestát BPS Telč	Kukuřičná senáž + kejda
CMC kompost (CMC Náměšť a.s.)	Registrované organické hnojivo vyrobené řízeným kompostováním

4. Metodika pokusu

založen na zkušební stanici ÚKZÚZ Lípa u Havl. Brodu na jaře 2011

Charakteristika: BVO, 505 m.n.m., půdní druh: písčitohlinitá, půdní typ: kambizem, prům. roční teplota 7,7 °C, prům. roční srážky 632 mm

Pokusná plodina: rané brambory, odr. Adéla

Každá pokusná varianta 4 x opakována

Schéma pokusu

1.	Nehnojeno kontrola
2.	LAV (bilanční dávka 120 kg N/ha)
3.	Kejda (bilanční dávka 120 kg N/ha)
4.	Digestát BPS Lípa (bilanční dávka 120 kg N/ha)
5.	Digestát BPS Telč (bilanční dávka 120 kg N/ha)
6.	CMC kompost Náměšť (bilanční dávka 240 kg N/ha)

Použitá hnojiva	Chemické vlastnosti - obsah v sušině %				aplikační dávka t/ha
	sušina	N	P2O5	K2O	
Kejda z Lípy	7,8	3,2	0,8	3,8	48
Digestát BPS Lípa	7,1	6,0	1,0	5,3	28
Digestát BPS Telč	5,3	6,3	1,05	6,5	35
CMCkompost org. hnojivo	55	1,1	-	-	40 *dvojnásobná dávka

Použitá hnojiva	Chemické vlastnosti - obsah v sušině %				aplikační dávka t/ha
	sušina	N	P2O5	K2O	
Kejda z Lípy	7,8	3,2	0,8	3,8	48
Digestát BPS Lípa	7,1	6,0	1,0	5,3	28
Digestát BPS Telč	5,3	6,3	1,05	6,5	35
CMCkompost org. hnojivo	55	1,1	-	-	40 *dvojnásobná dávka

Základní informace o průběhu pokusu

- 28.4. příprava půdy 2x kombinátorem a 1x rotační brány
hnojení min.hnojivem, kejdou, kompostem a digestáty**
- 29.4. sázení**
  - 5.5. postřik Afalon 45 SC(2l/ha) + Comand 36 CS (0,2l/ha)**
  - 16.6. postřik Consento (2l/ha) + Calypso 480 CS (0,1l/ha)**
  - 28.6. postřik Casoar (2,5l/ha)**
  - 12.7. postřik Consento (2l/ha) + Biscaya 240 OD(0,2l/ha)**
  - 25.7. postřik Revus (0,6l/ha)**
  - 3.8. postřik Altima 500 SC (0,4l/ha)**
  - 11.8. postřik Infinito (1,6l/ha)**
  - 22.8. postřik Ranman (0,2l/ha)**
- 30.8. sklizeň**

1. Nehnojená kontrola

2. Minerální hnojení N

3. Kejda

1. Nehnojená kontrola

4. Digestát BS Lípa

5. Digestát BS Telč

6. CMC Kompost

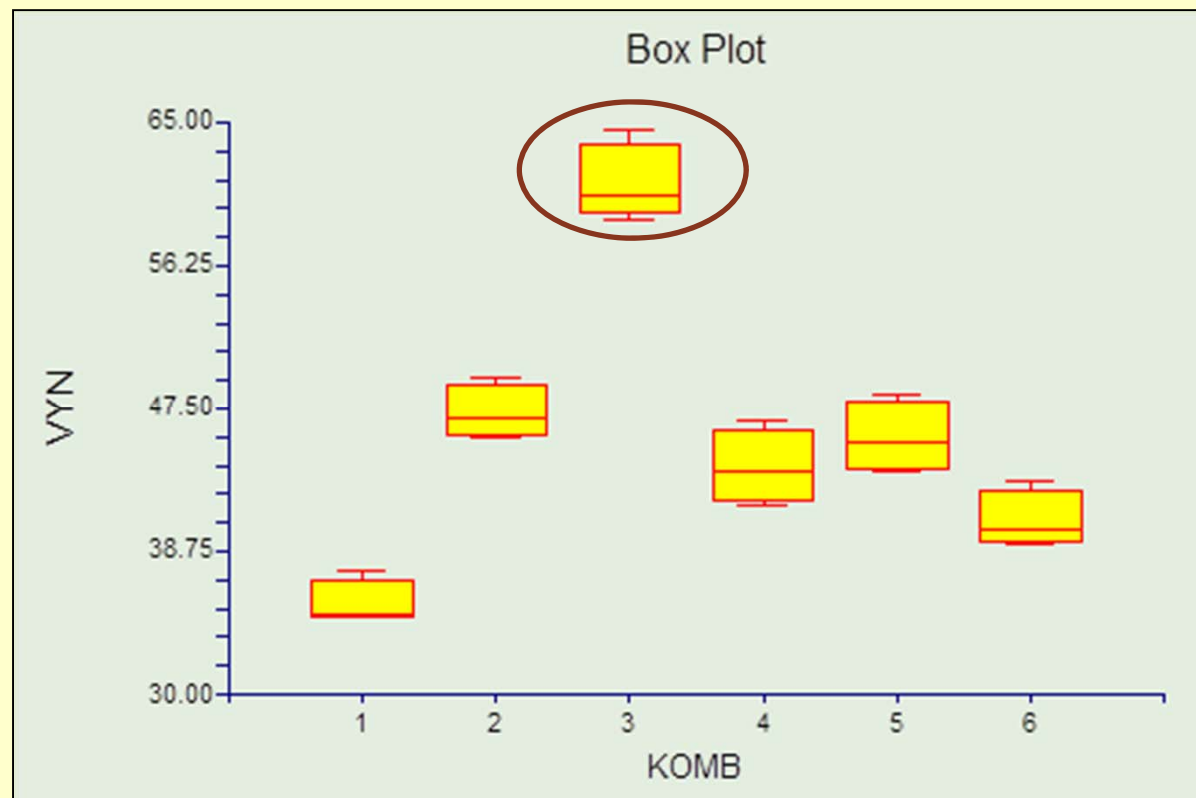
5. Výsledky

Zhodnocení výnosu brambor

Pokusné varianty	Obsah dusíku	Výnos t/ha	Relativní srovnání %	
1.Nehnojená kontrola	0	35,6	75	100
2.LAV (minerální hnojivo)	27 %	47,3	100	132
3.Kejda z Lípy	3,2 %	61,2	129	172
4.Digestát BS Lípa	6,0 %	43,9	93	123
5.Digestát BS Telč	6,3 %	45,8	97	129
6.CMC kompost	1,1 %	40,7	86	114

Statistické zhodnocení výnosů hlíz

Velikostní třídění hlíz

Pokusné varianty	do 40 mm	40 - 70 mm	nad 70 mm
1.Nehnojeno kontrola	2,8%	94,5%	2,7%
2.LAV (minerální hnojivo)	2,5%	81,4%	16,2%
3.Kejda z Lípy	0,4%	81,2%	18,4%
4.Digestát BPS Lípa	1,4%	95,0%	3,6%
5.Digestát BPS Telč	1,5%	90,8%	7,7%
6.CMC kompost	2,5%	88,3%	9,2%

Obsah nitrátů v hlízách

v mg.kg čerstvé hmoty

Pokusné varianty	Obsah nitrátů	Relativní srovnání %	
1.Nehnojeno	139	100	81
2.LAV (min. hnojivo)	171	123	100
3.Kejda z Lípy	264 !	190	154
4.DG BPS Lípa	111	70	65
5.DG BPS Telč	68	49	40
6.CMC kompost	118	85	69

Vyhláška MZ č. 53/2002 Sb., kterou se stanoví chemické požadavky na zdravotní nezávadnost jednotlivých druhů potravin je stanoveno nejvyšší přípustné množství **300 mg.kg⁻¹ N-NO₃⁻**.

Kvalitativní vlastnosti hlíz - škrob

Pokusné varianty	Obsah škrobu %	Relativní srovnání %	
1.Nehnojeno	16,1	100	113,4
2.LAV (min. hnojivo)	14,2	88,2	100
3.Kejda z Lípy	12,9	80,1	90,8
4.DG BPS Lípa	15,7	97,5	110,6
5.DG BPS Telč	15,2	94,4	107,0
6.CMC kompost	15,8	98,1	111,3

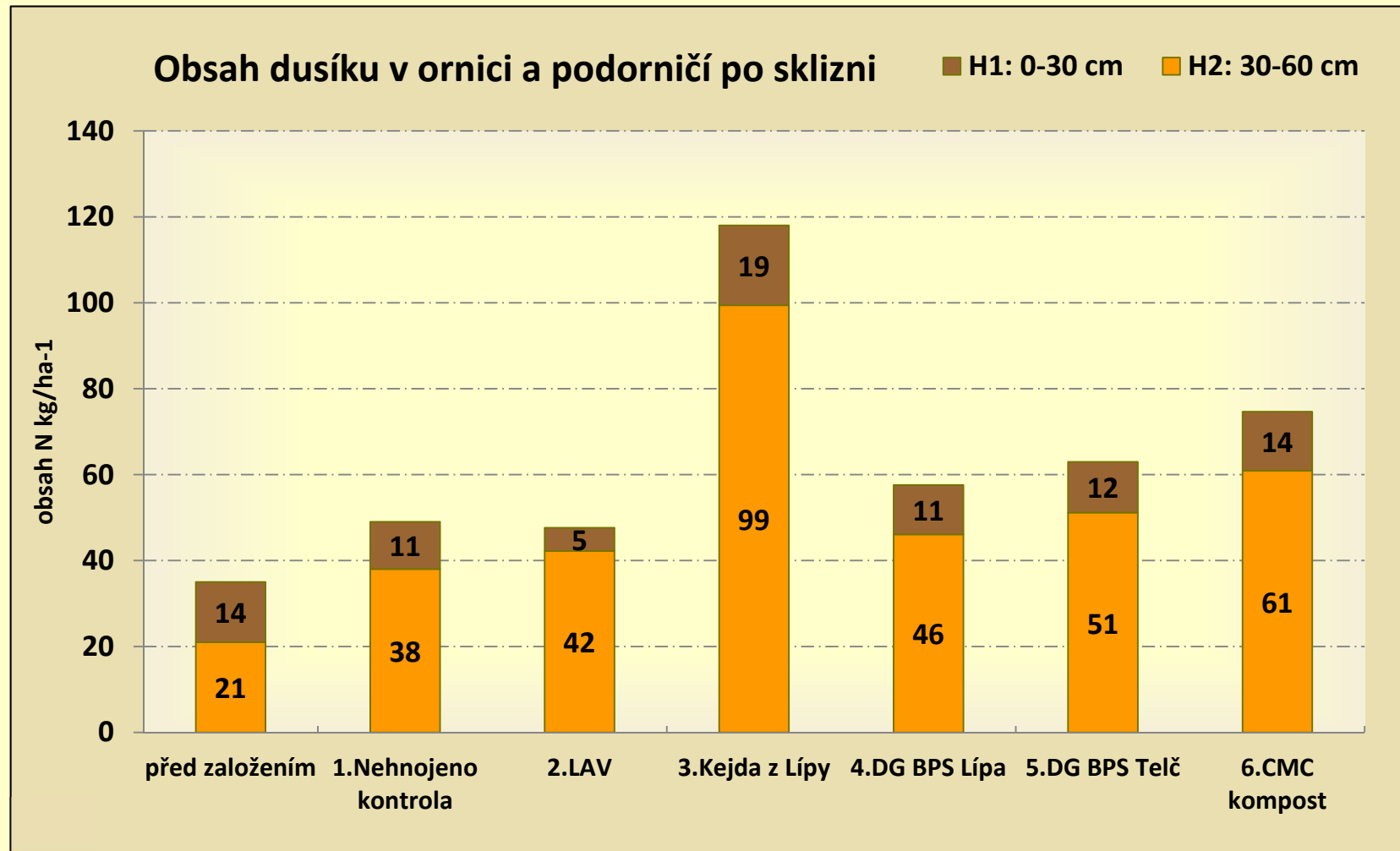

Obsah makroprvků v sklizených hlízách [%]

Pokusné varianty	sušina %	N	P	K	Ca
1.Nehnojeno	19,5	1,09	0,24	2,15	<0,05
2.LAV (min. hnojivo)	20,1	1,60	0,27	1,90	<0,05
3.Kejda z Lípy	19,7	1,26	0,26	2,12	<0,05
4.DG BPS Lípa	23,1	1,01	0,19	1,72	<0,05
5.DG BPS Telč	21,5	1,10	0,19	1,85	<0,05
6.CMC kompost	21,0	1,37	0,19	1,62	<0,05

Analýzy půdy po sklizni

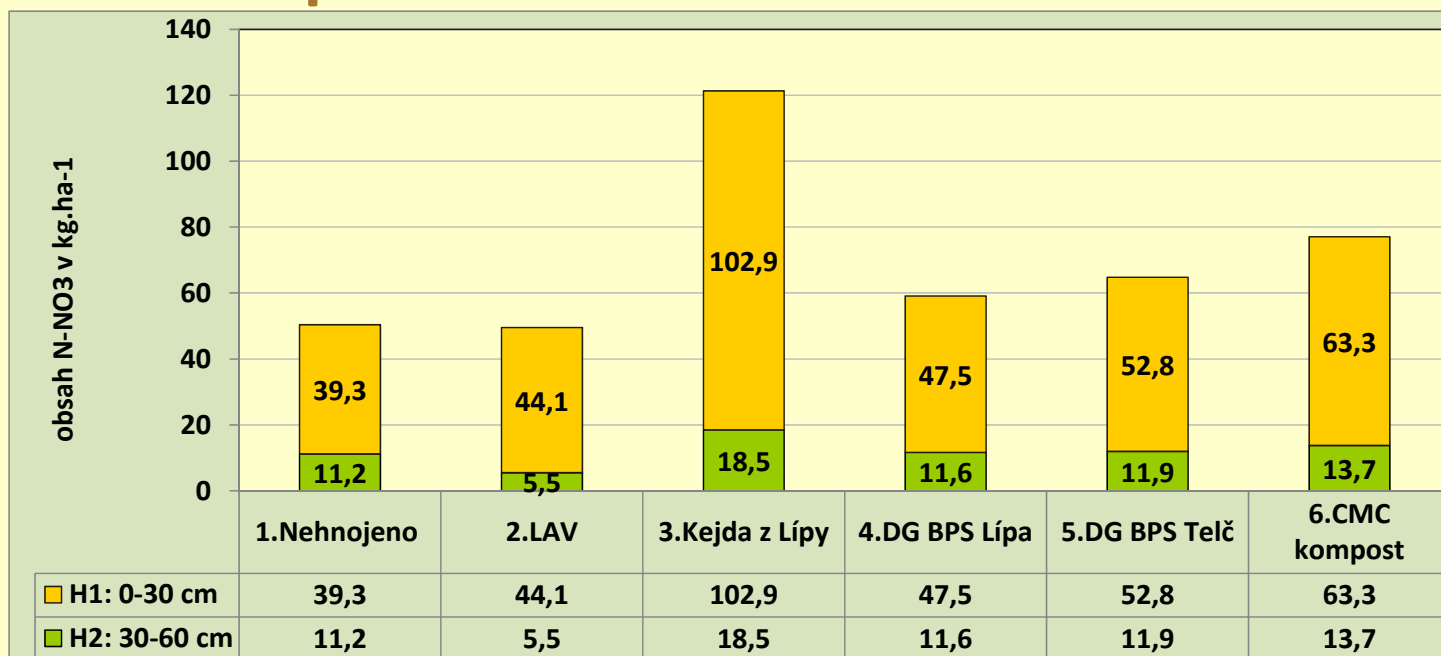
obsah N min před založením a po sklizni

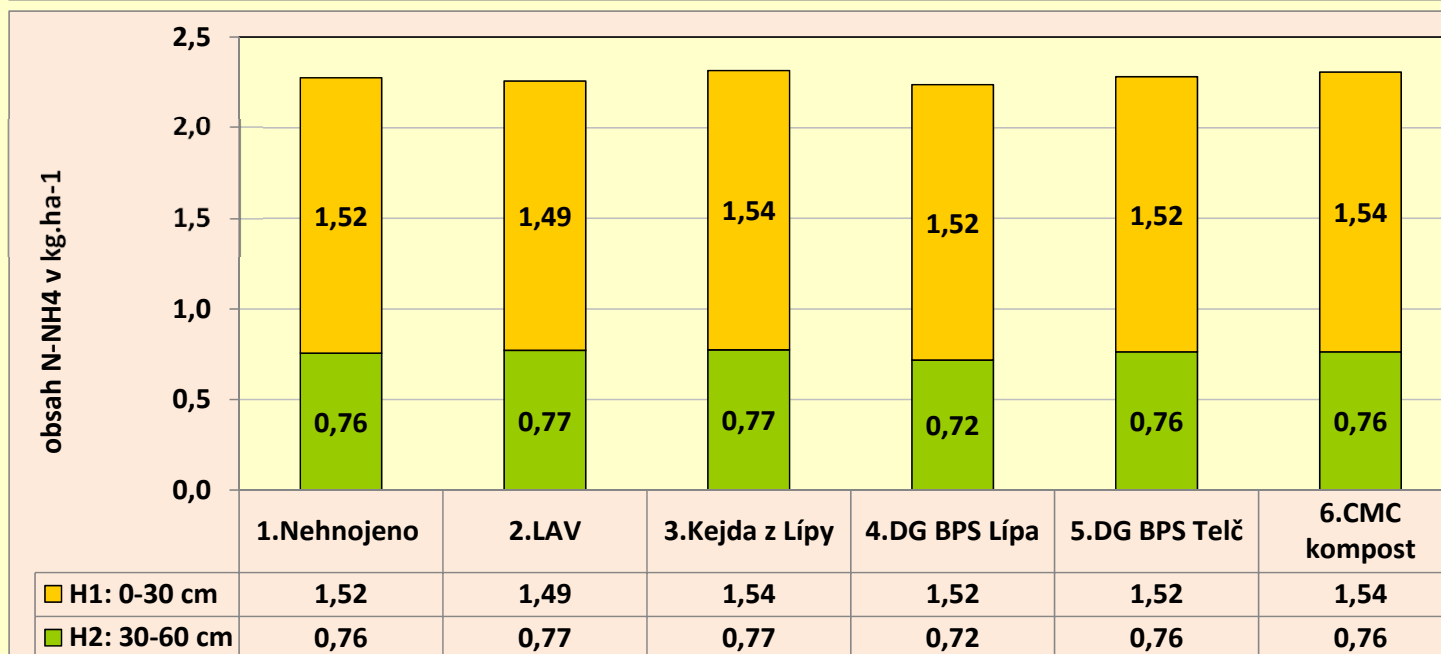
Obsah půdního dusíku po sklizni

- snadno dostupný kořenům
- mobilní
- hromadí se v rostlinách

- fixovaný v jílových minerálech
- pouze 10-30% využitelných rostlinami

Roční bilance DUSÍKU

VSTUPY

Dodané živiny minerálně a organicky

VÝSTUPY

Odběr živin sklizní
Výnosy + chemické analýzy

Pokusné varianty	dodaný N hnojivy [kg.ha ⁻¹]	odběr N sklizní [kg.ha ⁻¹]	BILNACE N [kg.ha ⁻¹]
1.Nehnojeno	0	97,0	-97,0
2.LAV (min. hnojivo)	120	189,2	-69,2
3.Kejda z Lípy	120	192,8	-72,8
4.DG BPS Lípa	120	110,8	9,2
5.DG BPS Telč	120	126,0	-6,0
6.CMC kompost	240	139,4	-19,4

Závěry

VÝNOSY – VELIKOSTNÍ TŘÍDĚNÍ

- Pozitivní reakce porostů na digestáty, kejdu i kompost
- Kejda (61 t/ha) **zvýšení výnosu o 29 % proti LAV**
- Digestát Lípa (44 t/ha) o **7 % nižší výnos než LAV**
- Digestát Telč (46 t/ha) o **3 % nižší výnos než LAV**
- CMC kompost (47 t/ha) o **14 % nižší výnos než LAV**
- Kejda a digestáty **nejmenší podíl hlíz do 40 mm**
- Digestát Lípa **95 % podíl hlíz 40-70 mm**
- Kejda vyšší podíl hlíz (**18,4 %**) než LAV (**16,2%**) nad 70 mm

KVALITATIVNÍ VLASTNOSTI HLÍZ

- pozitivní vliv DG a kompostu na obsah nitrátů o 15-51 % méně než LAV
- nejvyšší obsah škrobu u nehnojené kontroly (16,1%)
- zředovací efekt
- DG a kompost (15,2-15,8 %) tj. o **7-11,3 %** vyšší obsah škrobu než LAV (12,9 %)
- Obsah N nejvyšší po hnojení LAV (1,6 % N) a kompostem (1,37 % N)
- obsah P a K nejlépe ovlivnilo hnojení LAV a kejdou

ZHODNOCENÍ PŮDNÍCH VLASTNOSTÍ

- obsah N_{min} převládal po sklizni po kejdě v obou horizontech (H1-99 kg/ha; H2-19 mg/19 kg/ha)
- N_{min} po hnojení DG i kompostem převýšil hnojení LAVem
- převládající mobilní frakce N-NO₃⁻ nejvyšší po kejdě v obou horizontech
- frakce N-NH₄⁺ velmi vyrovnaná, nebyl hnojením ovlivněn
- příznivý vliv kejdy a DG Telč na zásobu příst. P.
- **kladná** roční bilance N po DG z Lípy + 9 kg N/ha
- mírně záporná bilance po DG Telč (-6 kg N/ha) a kompostu (-19 kg N/ha)

Plány

Pokračování pokusu v dalších letech:
rok.2012 ozimá pšenice

Zhodnocení agrochemických a fyzikálních
(vlastností půdy, poměr C:N, obsah oxidovatelného uhlíku,
humusu a změny v obsazích přístupných živin)

DĚKUJI ZA POZORNOST
michaela.smatanova@ukzuz.cz